

Sygn. akt VI U 277/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 grudnia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Płocku VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Jadwiga Klonowska

Protokolant: protokolant sądowy Julia Głuszak

po rozpoznaniu w dniu 6 grudnia 2016 roku w Płocku

sprawy E. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

o emeryturę pomostową

na skutek odwołania E. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

z dnia 12 lutego 2016 roku, znak: (...)

oddala odwołanie.

SSO Jadwiga Klonowska

UZASADNIENIE

E. R. w dniu 10 marca 2016 roku wniosła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 12 lutego 2016r. znak (...) odmawiającej wnioskodawczyni prawa do emerytury pomostowej.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie.

Rozpoznając sprawę Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

E. R. urodzona (...), na dzień złożenia wniosku miała ukończone 57 lat.

Wnioskiem z dnia 8 stycznia 2016 roku ubezpieczona domagała się przyznania prawa do emerytury pomostowej. W związku ze złożeniem wniosku ubezpieczona wykazała, że wykonywała pracę w warunkach szczególnych będąc zatrudnioną:

1. od 1 września 1984r. do 31 sierpnia 1985r. na stanowisku nauczyciel w Szkole Podstawowej w W.;
2. od 1 września 1985r. do 31 sierpnia 1994r. na stanowisku nauczyciel w Szkole Podstawowej w M.;
3. od 1 września 1994r. do 31 sierpnia 1999r. na stanowisku dyrektora Szkoły Podstawowej w S.;
4. od 15 września 1999r. do 31 grudnia 1999r. na stanowisku nauczyciel w Specjalnym Ośrodku Szkolno – (...) w G..

Wymienione okresy w pkt 1, 2, 3, 4 są okresami pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS. Po dniu 31 grudnia 2008r. odwołująca nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych. Przed tą datą również nie wykonywała takiej pracy w wymiarze co najmniej 15 lat a jedynie przez okres zatrudnienia w Specjalnym Ośrodku Szkolno – (...) w G. od 15 września 1999r. do 31 grudnia 1999r.

Ubezpieczona legitymuje się stażem pracy wynoszącym 26 lat 11 miesięcy 19 dni, nie przystąpiła do OFE.

Decyzją z dnia 12 lutego 2016r. znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. odmówił wnioskodawczyni prawa do emerytury pomostowej, wskazując że nie udowodniła faktu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w wymiarze co najmniej 15 lat wymienionej w załączniku nr 1 lub 2 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Powyższy stan faktyczny w całości został ustalony na podstawie dokumentów z akt organu rentowego oraz załączonych do akt niniejszej sprawy, co do których brak było podstaw do ich zakwestionowania.

Sąd zważył co następuje.

Odwołanie nie podlegało uwzględnieniu.

Ustawa z dnia 18 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2008r. nr 237 poz.1656), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2009r. uregulowała kwestie przesłanek nabycia prawa emerytury w dwóch o zasadniczym znaczeniu przepisach- art. 4 i art. 49. Przepisy te, z wyłączeniem art. 5-12, regulują tzw. ogólne zasady nabywania prawa do świadczenia.

Zgodnie z art. 4 prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Na podstawie natomiast art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;

3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3. W każdym z wymienionych przypadków istnieje wymóg ich łącznego spełnienia.

Wykładania językowa wyżej przytoczonych przepisów nie pozostawia przy tym wątpliwości, iż podstawowym kryterium różnicującym przesłanki, jakie powinien spełnić ubezpieczony ubiegający się o emeryturę pomostową, uzależnione są od okoliczności wykonywania, bądź niewykonywania pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 (zw. dalej „nowym wykazem”). Granicznym punktem czasowym pozostaje wskazana przez ustawodawcę data 31 grudnia 2008r., a zatem prawo do emerytury pomostowej dla osób, które wykonywały pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu nowego wykazu również po wymienionej dacie podlega ustaleniu w trybie art. 4 ustawy. W przypadku ubezpieczonych, którzy przed wejściem w życie ustawy o emeryturach pomostowych nie świadczyli pracy w takich warunkach, właściwym trybem pozostaje art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych.

Ponieważ poza jakimkolwiek sporem jest, że E. R. po dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywała pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, kwestia ustalenia prawa odwołującej do świadczenia podlega rygorom wynikającym z art. 49 ustawy.

Sporną między stronami była kwestia wykładni art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych. Odwołująca wywodziła, że celem ustalenia uprawnienia do emerytury pomostowej wystarczającym jest wykazanie 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu dotychczasowych przepisów- rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Stanowisko to nie jest trafne w świetle ukształtowanej w orzecznictwie wykładni. W uzasadnieniu wyroku z dnia 13 marca 2012 r., II UK 164/11, LEX nr 1171289 Sąd Najwyższy wskazał, że warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle wykładni językowej art. 4 i 49 ustawy, jest legitymowanie się określonym stażem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze (w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych lub dotychczasowych przepisów) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy, a więc po 1 stycznia 2009 r. W przypadku kiedy osoba ubiegająca się o to świadczenie nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy "szczególnej" według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do "nowego" świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres prac) można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ustawy). Innymi słowy brak podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, dziś nie może być tak kwalifikowany. Tożsame stanowisko zajął Sąd Apelacyjny w Lublinie w wyroku z dnia 9 stycznia 2013r., III AUa 1050/12, LEX nr 1254418, w którym stwierdził, że nie spełnia przesłanki określonej w art. 49 pkt 3 ustawy z 2008 r. o emeryturach pomostowych ubezpieczony, którego dotychczasowy okres pracy nie jest okresem pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd Okręgowy w pełni podziela i akceptuje powyższą wykładnię, nie dostrzegając przy tym podstaw, dla których należałoby od niej odstąpić. Dodać również należy, że wykładni rozszerzającej, a więc takiej w myśl, której do wymaganego art.49 ustawy 15- letniego stażu prac wykonywanej w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze podlegałyby zaliczeniu okres pracy zgodnie ze starym wykazem nie uzasadnia także argumentacja uwzględniająca ratio legis. Z uzasadnienia projektu ustawy o emeryturach pomostowych wynika, iż ustawodawca miał na celu przede wszystkim wprowadzenie szerszych ograniczeń możliwości skorzystania z prawa do wcześniejszych świadczeń emerytalnych. Likwidacja możliwości wcześniejszego przechodzenia na emeryturę przez niektóre grupy zawodowe uzasadniona jest także faktem, że wprowadzone w 1983r. przepisy regulujące te kwestie (rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - Dz. U. Nr 8, poz. 43, z późn. zm.) po upływie ponad dwudziestu pięciu lat, wobec szybkiego rozwoju technologii, w wielu przypadkach stały się nieaktualne i anachroniczne. Ubezpieczeni

urodzeni po dniu 31 grudnia 1948r., a przed dniem 1 stycznia 1969r., mogą skorzystać z prawa do wcześniejszej emerytury, jeśli do końca 2008 r. spełnią określone warunki dotyczące wieku i stażu pracy oraz nie podpisali umowy z otwartym funduszem emerytalnym (OFE) lub złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych w OFE na dochody budżetu państwa za pośrednictwem ZUS. Po tej dacie wcześniejsze zakończenie aktywności zawodowej będzie możliwe jedynie zgodnie z zasadami określonymi w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz w przypadku górników.

Ten cel ustawodawczy odkodował również Trybunał Konstytucyjny w wyroku mającym za przedmiot rozstrzygnięcie zgodności z Konstytucją nowych wykazów prac w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze. Na konieczność weryfikacji liczby osób uprawnionych do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym zwrócił uwagę Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 20 maja 2008r., o sygn. SK 9/07, OTK ZU nr 4/ (...), poz. 60, w którym stwierdził, że demokratyczne przemiany społeczno-gospodarcze spowodowały, że ubezpieczenie społeczne powinno przestać być wykorzystywane jako instrument rozwiązywania problemów na rynku pracy. Aktualnym problemem jest dziś nie wysyłanie pracowników na wcześniejsze emerytury, lecz ich motywowanie do jak najdłuższej aktywności zawodowej i społecznej, jeśli pozwala na to ich sytuacja psychofizyczna". W wyroku tym Trybunał podkreślił także, że w obliczu postępu w dziedzinie medycyny pracy oraz BHP i wynikających z tego zmian w sposobie wykonywania pracy istnieje konieczność zweryfikowania przesłanek, którymi kierował się prawodawca w 1983 r. przy konstruowaniu preferencyjnych rozwiązań skracania wieku emerytalnego.

W innym wyroku - z dnia 3 marca 2011r., K 23/09, OTK-A 2011/2/8, Trybunał Konstytucyjny wskazał natomiast, że ustawodawca wyszedł z założenia, że emerytura pomostowa będzie przysługiwała osobom pracującym w najtrudniejszych warunkach, które nie mogą być usunięte przez pracodawcę żadnymi środkami profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej (zob. definicja pracy w szczególnych warunkach - art. 3 ust. 1 u.e.p.). Dlatego też w wykazie prac w szczególnych warunkach nie znalazły się prace, w wypadku których istnieje możliwość skutecznego zapobiegania trwałemu uszkodzeniu zdrowia pracownika. Ponadto w ustawie przyjęto inną konstrukcję określenia wykazów prac szczególnych. W okresie ponad 25 lat obowiązywania rozporządzenia zmiany gospodarcze, techniczne i technologiczne znacząco wpłynęły na warunki wykonywania niektórych rodzajów prac zawartych w tym wykazie. Prawo do emerytur pomostowych określone zostało przede wszystkim w relacji do rodzajów prac, natomiast prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym wyznaczone było w relacji do wykazu stanowisk, ustalanych w poszczególnych zakładach przez uprawnione podmioty, zgodnie z rozporządzeniem z 1983 r. Celem takiego rozwiązania było wyeliminowanie sytuacji, gdzie formalnie zajmowane stanowisko nie odpowiadało rodzajowi wykonywanej pracy.

W konkluzji zatem wykładni art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych wskazanej przez odwołującą nie uzasadniają ani racje natury językowej ani też celowościowej.

Nie budzi wątpliwości z perspektywy poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych, że ubezpieczona w przebiegu całego okresu ubezpieczenia wykazała 3 miesiące i 15 dni pracy scharakteryzowanej w wykazie nr 2 poz. 22 stanowiącym załącznik do ustawy o emeryturach pomostowych. Dotyczy to zatrudnienia w Specjalnym Ośrodku Szkolno – (...) w G. od 15 września 1999r. do 31 grudnia 1999r. Po 1 stycznia 2009r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykazanych w załącznikach nr 1 i 2 do ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych.

Odwołująca zatem nie spełniła zasadniczej przesłanki, o której mowa w art. 49 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. odwołanie oddalił.

SSO Jadwiga Klonowska